

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 135 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i trygderettsloven mv.
(ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse
innen seks måneder mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.6.4	Departementets vurdering	15
			3.7	Sakskostnader ved heving eller avvisning	15
2	Bakgrunn	6	3.7.1	Gjeldende rett	15
2.1	Oppfølging av NOU 2023: 11	6	3.7.2	Forslaget i høringsnotatet	15
2.2	Høringen	6	3.7.3	Høringsinstansenes syn	15
			3.7.4	Departementets vurdering	16
3	Forslag til endringer i trygderettsloven	8	3.8	Skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader der det ikke er inngitt kostnadsoppgave	16
3.1	Forslag om at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten	8	3.8.1	Gjeldende rett	16
3.1.1	Gjeldende rett	8	3.8.2	Forslaget i høringsnotatet	16
3.1.2	Forslag i høringsnotatet	8	3.8.3	Høringsinstansenes syn	16
3.1.3	Høringsinstansenes syn	9	3.8.4	Departementets vurdering	17
3.1.4	Departementets vurdering	9	3.9	Meldinger om beslutninger og kjennelser	17
3.2	Forslag om veiledningsplikt	10	3.9.1	Gjeldende rett	17
3.2.1	Gjeldende rett	10	3.9.2	Forslaget i høringsnotatet	17
3.2.2	Forslaget i høringsnotatet	10	3.9.3	Høringsinstansenes syn	17
3.2.3	Høringsinstansenes syn	10	3.9.4	Departementets vurdering	17
3.2.4	Departementets vurdering	10	3.10	Fritak for taushetsplikt	18
3.3	Forslag til regulering av tilsvarsfristens lengde	11	3.10.1	Gjeldende rett	18
3.3.1	Forslaget i høringsnotatet	11	3.10.2	Forslaget i høringsnotatet	18
3.3.2	Høringsinstansenes syn	11	3.10.3	Departementets vurdering	18
3.3.3	Departementets vurdering	12	3.11	Forslag til endringer i folketrygdloven	19
3.4	Forslag om seks månedersfrist for Trygderetten	13	4	Økonomiske og administrative konsekvenser	20
3.4.1	Gjeldende rett	13	5	Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget...	22
3.4.2	Forslaget i høringsnotatet	13	5.1	Til endringene i trygderettsloven	22
3.4.3	Høringsinstansenes syn	13	5.2	Til endringene i folketrygdloven	24
3.4.4	Departementets vurdering	13			
3.5	Sidegjøremål	14			
3.5.1	Gjeldende rett	14			
3.5.2	Forslaget i høringsnotatet	14			
3.5.3	Departementets vurdering	14			
3.6	Separat anke over sakskostnader	14			
3.6.1	Gjeldende rett	14			
3.6.2	Forslaget i høringsnotatet	14			
3.6.3	Høringsinstansenes syn	15			
				Forslag til lov om endringer i trygderettsloven mv. (ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse innen seks måneder mv.)	26

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Prop. 135 L

(2024–2025)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i trygderettsloven mv. (ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse innen seks måneder mv.)

*Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 10. april 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette fram forslag til endringer i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten (trygderettsloven). Forslagene til lovendringer følger blant annet opp enkelte av anbefalingene i NOU 2023: 11 *Raskt og riktig*.

Departementet foreslår at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten, at Trygderetten har en veiledningsplikt, og at Trygderetten skal sette en tilsvaksfrist som normalt bør være på fire uker for ankemotpartene. I tillegg foreslås det at Trygderetten som hovedregel skal avsi kjennelse innen seks måneder etter at anke ble mottatt. Forslagene har til formål å gi økt effektivitet i ankebehandlingen og gjøre saks-

behandlingstiden i Trygderetten kortere, samtidig som kvaliteten opprettholdes.

Videre foreslår departementet enkelte endringer i trygderettsloven som hovedsakelig har sin bakgrunn i justeringer som Trygderetten har spilt inn behov for. Dette gjelder blant annet forslagene om registrering av sidegjøremål for rettsmedlemmer, framsetting av selvstendig anke over pålegg om å dekke sakskostnader og rettens adgang til å tilkjenne sakskostnader ved avvisningskjennelser eller ved beslutning om heving.

Det foreslås også enkelte tekniske endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) som følge av de foreslåtte endringene i trygderettsloven.

2 Bakgrunn

2.1 Oppfølging av NOU 2023: 11

Bakgrunnen for å nedsette utvalget som utarbeidet NOU 2023: 11 *Raskt og riktig* var at det over tid hadde vært lang samlet saksbehandlingstid gjennom hele klage- og ankesystemet i Arbeids- og velferdsetaten og i Trygderetten. Departementet vurderte dette som en rettssikkerhetsutfordring. Lang saksbehandlingstid er problematisk både for den enkelte som har en sak i systemet, men også for den generelle tilliten til systemet. Det var derfor behov for en helhetlig gjennomgang av systemet.

I Prop. 53 L (2023–2024) *Endringer i trygderettsloven (rettens sammensetning, aktiv saksstyring og krav til kjennelser)* fulgte departementet opp en del av endringene i trygderettsloven som ble foreslått i utredningen. Det var blant annet at saker som hovedregel kan behandles av ett juridisk kyndig rettsmedlem, og at Trygderetten kan benytte forenklede begrunnelser ved alle slutningsformer. Departementet foreslo også en ny bestemmelse om aktiv saksstyring som slår fast at rettens administrator kan sette frister under saksbehandling. Lovendringene ble vedtatt av Stortinget 30. april 2024 og trådte i kraft 1. juli 2024.

I denne omgang følger departementet opp flere av utredningens øvrige forslag til endringer i trygderettsloven, med unntak av forslaget om at Trygderetten bør få status som særdomstol. Dette forslaget er fortsatt til vurdering i departementet.

Departementet har ikke identifisert EØS-rettslige forpliktelser eller andre internasjonale forpliktelser endringene kan komme i konflikt med. Trygderetten er en domstol etter Den europeiske menneskerettighetskonvensjonens (EMK) autonome domstolsbegrep. Departementet vurderer at Trygderettens saksbehandling etter endringene fremdeles vil oppfylle kravene til rettferdig rettergang som følger av EMK artikkel 6 og Grunnloven § 95. Kortere saksbehandlingstid innebærer at ankende parter får raskere tilgang til å få prøvd rettighetene sine.

2.2 Høringen

Den 25. november 2024 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet forslag til endringer i trygderettsloven på høring med frist for høringsinnspill 11. februar 2025. Høringen ble lagt ut på regjeringen.no. Høringsnotatet ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet

Barneombudet

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (BUFDIR)

Datatilsynet

Digitaliseringsdirektoratet

Direktoratet for arbeidstilsynet

Direktoratet for e-helse

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)

Domstolsadministrasjonen

Helfo

Helsedirektoratet

Helseklage – Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI)

Likestillings- og diskrimineringsombudet

Maritim pensjonskasse

Regjeringsadvokaten

Riksadvokaten

Skattedirektoratet

Språkrådet

Statens helsetilsyn

Statens pensjonskasse (SPK)

Statens sivilrettsforvaltning

Statsforvalterne

Trygderetten

Utdanningsdirektoratet (Udir)

Utlendingsdirektoratet (UDI)

Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM)

Sámediggi – Sametinget

Sivilombudet

Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Tromsø

Kommunene
Fylkeskommunene

Advokatforeningen
Akademikerne
Den norske legeforening
Den norske dommerforening
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Hovedorganisasjonen Virke
JussBuss
Kommunal Landspensjonskasse (KLP)
Kommunesektorens organisasjon KS
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Norges Juristforbund
Norsk Tjenestemannslag (NTL)
Næringslivets hovedorganisasjon (NHO)
Pensjonistforbundet
Redd Barna
Rettspolitisk forening
Samarbeidsforumet for funksjonshemmedes organisasjoner
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Departementet har mottatt realitetsuttalelser fra følgende høringsinstanser:

Borgarting lagmannsrett

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Helseklage – Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten
Nav-ombudet Agder/Agder fylkeskommune
Statens pensjonskasse
Trygderetten.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Juridisk rådgiving for kvinner (JURK)
JussBuss
Kommunenes Landspensjonskasse (KLP)
Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL)
LO Norge
Pensjonistforbundet

Følgende høringsinstanser har uttalt at de ikke har merknader til lovforslagene i høringsnotatet eller ikke finner grunn til å avgi høringsuttalelse:

Forsvarsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet

Domstolsadministrasjonen
Helsedirektoratet
Skatteetaten
Språkrådet

3 Forslag til endringer i trygderettsloven

3.1 Forslag om at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten

3.1.1 Gjeldende rett

Regler om ankeerklæringen og hvem som skal motta den, er gitt i trygderettsloven § 11. Etter første ledd skal anker framsettes for den institusjonen som har fattet vedtaket som påankes. Denne institusjonen kalles ankemotparten. Arbeids- og velferdsetaten (ved Nav klageinstans) er den ankemotparten som har klart flest saker i Trygderetten. Andre ankemotparter er blant annet pensjonsinnsretninger som Statens pensjonskasse (SPK) og Kommunal Landspensjonskasse (KLP).

Anker kan settes fram skriftlig eller muntlig, men ved muntlig anke skal den som mottar anken sørge for å få satt den opp skriftlig, se § 11 andre ledd. Etter tredje ledd skal ankeerklæringer være underskrevet og nevne:

- at den er en anke til Trygderetten,
- navn, fødselsdag og fødselsår samt adresse til den ankende part,
- det vedtak som påankes,
- den endring i vedtaket som kreves, og så vidt mulig de nærmere omstendigheter som anføres til støtte for anken,
- erklæringer og andre bevis som påberopes,
- bilag som følger anken

Utgangspunktet er at dersom kravene til ankeerklæringen ikke er oppfylt, skal anken avvises uten realitetsbehandling. Den ankende part skal imidlertid først gis anledning til å rette mangelen, se § 11 fjerde ledd.

Reglene for hva ankemotparten skal gjøre etter å ha mottatt en anke, er gitt i trygderettsloven § 13. Etter første ledd skal ankemotparten vurdere det påankede vedtaket på nytt. Saken undergis en helt ny prøving. Dersom ankemotparten omgjør vedtaket, faller anken bort. Hvis anken ikke faller bort, skal ankemotparten forberede et oversendelsesbrev til Trygderetten. Oversendelsesbrevet skal beskrive det faktiske grunnlaget

ankemotparten bygger på, partenes påstandsgrunnlag og partenes påstander.

Etter § 13 andre ledd skal oversendelsesbrevet sendes til den som har anket saken, slik at parten kan komme med merknader til brevet. Eventuelle merknader må gis til ankemotparten innen tre uker. Etter at fristen er utløpt, utarbeider ankemotparten et ekspedisjonsbrev som sendes til Trygderetten sammen med oversendelsesbrevet og sakens dokumenter, se tredje ledd. I ekspedisjonsbrevet kan ankemotparten imøtegå eventuelle merknader fra den ankende parten. Etter § 13 fjerde ledd skal den som har anket få ekspedisjonsbrevet i kopi med en frist på nye tre uker til å komme med merknader. Eventuelle merknader sendes da direkte til Trygderetten. Anken behandles deretter i Trygderetten.

Trygderetten er ikke bundet av partenes påstandsgrunnlag, se § 20 tredje ledd første punktum. I tilfeller hvor retten går utenfor påstandsgrunnlaget, skal partene få mulighet til å uttale seg, se § 20 sjette ledd. Etter syvende ledd første punktum skal partene gis mulighet til å uttale seg om faktiske forhold av betydning for rettens avgjørelsesgrunnlag. Etter § 20 syvende ledd andre punktum kan retten også i andre tilfeller gi partene mulighet til å uttale seg.

3.1.2 Forslag i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten. Formålet med forslaget er å korte ned saksbehandlingstiden og gjøre saksbehandlingen mer lik de alminnelige domstolenes behandling. En slik ordning vil også tydeliggjøre at det er Trygderetten som styrer prosessen, noe som kan øke brukernes tillit til klage- og ankesystemet.

I høringsnotatet ble det videre foreslått at oversendelsesbrevet fra ankemotparten erstattes av at Trygderetten sender ankeerklæringene til ankemotparten med pålegg om tilsvare innen en angitt frist. Brukernes rett til kontradiksjon ble foreslått ivarettatt av at tilsvaret fra ankemotparten sendes til brukeren som må komme med eventuelle merknader innen en frist Trygderetten setter.

3.1.3 Høringsinstansenes syn

Et flertall av høringsinstansene som hadde merknader til forslagene var i hovedsak positive. Dette omfatter *Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL)*, *Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO)*, *Juridisk rådgivning for kvinner (JURK)*, *Landsorganisasjonen i Norge (LO Norge)*, *Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten*, *Arbeids- og velferdsdirektoratet* og *Trygderetten*. KLP er også positiv til forslaget, men er opptatt av at endringen ikke må medføre en terskeffekt som bidrar til at kunder unnlater å benytte seg av ankeadgangen. *JussBuss* fremmer lignende synspunkter, og fremhever viktigheten av at Trygderetten ikke må miste funksjonen som lavterskeltilbud slik at det er overkommelig for brukere uten juridisk kompetanse å benytte seg av ytelsene i trygdesystemet.

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune påpeker at mye av målsettingen om å effektivisere saksbehandlingen i Trygderetten og redusere saksbehandlingstiden for klager totalt kunne blitt løst på en alternativ måte:

«(...) ved å innføre en frist for klage/ankemotparten å vurdere om de har mottatt dokumentasjon som fører til at de vil omgjøre vedtaket, på samme måte som at de får en frist for å lage et tilsvarende svarbrev som foreslått.»

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune mener samtidig det er positivt at endringene som ble foreslått i høringsnotatet vil føre til et større skille mellom Nav og Trygderetten, og en lik praksis som i ordinær sivilprosess.

LO Norge mener det kan være gode grunner for at ankemotpartens plikt til å vurdere om vedtak skal opprettholdes eller ikke bør reguleres eksplisitt i loven. Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune støtter LO Norge i dette punktet.

KLP viser i sitt høringsinnspill til at de ikke er bundet av forvaltningsloven, men at de har praktisert regelen i trygderettsloven § 9 andre ledd analogisk og ber om at det presiseres at ankefristen i saker der offentlig tjenstepensjonsordning er ankemotpart også avbrytes dersom parten ber om begrunnelse for vedtaket. KLP ber i sitt høringsinnspill også om at departementet avklarer om trygderettsloven stiller krav om intern klagesaksbehandling før anke kan framsettes for Trygderetten.

3.1.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten. Endringen vil legge til rette for ras-

kere saksbehandling i Trygderetten. Det er allerede innført regler om aktiv saksstyring i Trygderetten allerede, se Prop. 53 L (2023–2024) pkt. 4.5 side 16. Dersom ankeerklæringer settes fram for Trygderetten, vil administrator kunne styre den enkelte sak fra start og legge til rette for en raskest mulig avgjørelse.

I NOU 2023: 11 konkluderte utvalget med at det bør være færre vurderinger av samme sak i klage- og ankesystemet for å redusere saksbehandlingstiden og få ned antallet klage- og ankesaker. Saken vurderes i dag fire ganger før den eventuelt oversendes Trygderetten for en femte vurdering. I forvaltningen ellers vil en søknad normalt bli vurdert tre ganger før den eventuelt bringes inn for tingretten. Brukerundersøkelser gjort i forbindelse med NOU 2023: 11 viste at mange brukere opplevde at dagens saksflyt var vanskelig å forstå, og at man ønsket mer kommunikasjon med Trygderetten ved en anke. At anken går direkte til Trygderetten, kan øke tilliten til systemet ved at det tydeliggjøres at anken behandles av et uavhengig og upartisk organ, samtidig som saksflyten blir bedre og den totale saksbehandlingstiden blir noe kortere. At ankene framsettes direkte for Trygderetten, vil etter departementets syn også føre til at prosessen blir enklere å forstå for brukerne.

Departementet foreslår at ankefristen fortsatt skal være på seks uker. I någjeldende regelverk følger det av § 9 andre ledd at ankefristen avbrytes dersom parten har krevd å få oppgitt begrunnelsen for vedtaket etter reglene i forvaltningsloven § 24 andre ledd. På bakgrunn av KLP sitt innspill i høringsrunden forslår departementet å ta inn en presisering av fristavbrudd for de offentlige tjenstepensjonsordningene.

Loven stiller ikke et vilkår om at offentlige tjenstepensjonsordninger gir klagemulighet som må benyttes før saken kan ankes til Trygderetten. Derimot stiller § 12 vilkår om at klagemulighetene som finnes må være uttømt før saken kan bringes inn for Trygderetten. Det er altså ikke krav etter trygderettsloven om at offentlige tjenstepensjonsordninger oppretter klageorgan eller har noen form for klagesaksbehandling. Derimot vil offentlige tjenstepensjonsordninger, i likhet med andre ankemotparter, ha plikt til å vurdere omgjøring av eget vedtak i forbindelse med sitt tilsvarende svar til anken, se punkt 3.3.

Departementet foreslår at begjæring om gjenopptak, i likhet med ankeerklæringer, skal framsettes for Trygderetten. Argumentene for at anken skal framsettes for Trygderetten, vil også gjøre seg gjeldende for begjæring om gjenopptak.

Departementet viser til lovutkastet § 9, § 11 og § 13 og merknadene til bestemmelsene.

3.2 Forslag om veiledningsplikt

3.2.1 Gjeldende rett

Trygderettsloven § 1 andre ledd tredje strekpunkt slår fast at partene skal få nødvendig veiledning. Det er ikke nærmere presisert hva som ligger i Trygderettens veiledningsplikt.

Siden ankeerklæringer etter dagens ordning mottas og forberedes av ankemotparten, er det som regel ankemotparten som veileder den ankende part før saken sendes til Trygderetten.

I § 11 fjerde ledd framgår det at hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken. For øvrig har de fleste ankemotpartene veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11.

3.2.2 Forslaget i høringsnotatet

Med bakgrunn i forslaget om at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten, vil Trygderetten også overta mange av oppgavene ankemotpartene har i dag, herunder et større ansvar for veiledning og saksbehandling. For å tydeliggjøre Trygderettens ansvar, foreslo departementet å ta inn en ny bestemmelse om veiledningsplikt i trygderettsloven ny § 13 b.

Departementet viste i sin begrunnelse til de alminnelige domstolenes tilsvarende veiledningsplikt regulert i tvisteloven § 11-5 første ledd og § 16-5 første ledd. Den foreslåtte bestemmelsen gir blant annet partene rett til veiledning om regler og rutiner for saksbehandlingen slik at de kan ivareta sine interesser i saken. Den foreslåtte bestemmelsen synliggjør også at mangler kan rettes, og at det skal gis veiledning om frister og hvilke konsekvenser det får for saken dersom disse ikke rettes opp.

3.2.3 Høringsinstansenes syn

Høringsinstansene som har uttalt seg om forslaget er positive. *Trygderetten* støtter at de skal ha tilsvarende veiledningsplikt som domstolene. *KLP* mener dagens bestemmelse er uklar når det gjelder innholdet i veiledningsplikten, og er derfor positiv til at den lovfestede plikten tydeliggjøres ved at det etableres en ny bestemmelse om veiledningsplikt i trygderettsloven. *KLP* uttrykker også

at god informasjon på Trygderettens nettsider, og at Trygderetten er tilgjengelig på telefon for informasjon, kan avhjelpe en eventuell terskeeffekt ved at ankeerklæringer framsettes direkte for Trygderetten. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* viser i sitt høringsinnspill til at det følger naturlig av direkte anke at Trygderetten får et større ansvar for blant annet veiledning, men at direktoratet antar at mange fortsatt vil henvende seg til Nav kontaktsenter eller eventuelt Nav klageinstans med spørsmål. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* vurderer det som uproblematisk at den ankende parten kan fortsette å få generell informasjon og veiledning fra både Nav og Trygderetten.

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune mener at Trygderettens uavhengighet styrkes ved overtakelse av veiledningsoppgavene og forberedelsene som tidligere lå hos ankemotpartene. Samtidig viser *Nav-ombudet* til at det er en andel nordmenn som mangler digital kompetanse, og at all informasjon og veiledning bør være lett tilgjengelig og forståelig også for de lite-digitale brukerne. *Nav-ombudet* foreslår at Nav-kontorene kunne bistått i veiledningen for brukerne, eller at det alternativt kan settes opp videokonferansemøter med Trygderetten ved behov. *Pensjonistforbundet* oppfordrer til at det legges stor vekt på å gjøre informasjon og veiledning lett tilgjengelig og forståelig, og at ikke-digitale brukere kan få informasjon fra Trygderetten gjennom andre kanaler enn nettsidene.

JussBuss er positiv til forslaget, og bemerker at direkte kontakt med Trygderetten kan føre til forbedret kommunikasjon mellom brukere og systemet, noe som kan bidra til en mer transparent og tillitvekkende prosess.

3.2.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om en ny bestemmelse som regulerer veiledningsplikten til Trygderetten. Endringene i § 11 fjerde ledd som følge av forslaget om direkte anke medfører at Trygderetten vil overta ansvaret for å gi veiledning ved uklare eller ufullstendige anker og sette en frist for retting. Trygderetten må i slike tilfeller forklare at anken avvises dersom anken ikke rettes innen fristen. En ny bestemmelse i § 13 b om veiledningsplikt tydeliggjør Trygderettens ansvar for å gi partene veiledning.

For at det fortsatt skal oppleves som enkelt å anke selv om ankene skal fremmes direkte til Trygderetten, er det viktig at brukerne får god veiledning om blant annet ankeadgang, ankefrist, hvordan anker fremmes og om den videre saks-

gangen. Enkelte vil for eksempel også ha behov for å få hjelp til å nedtegne en muntlig anke. God veiledning er viktig for at brukerne kan ivareta interessene sine på en best mulig måte, og er også viktig for at sakene skal kunne avgjøres raskt.

For at sakene skal ha kortest mulig liggetid og for at det skal oppdages tidligst mulig om saker skal heves eller avvises, må sakene fordeles raskt til en administrator. Administrator vil deretter ha ansvar for å veilede den ankende part og må vurdere hvilke prosessuelle steg som er nødvendige å ta før saken kan avgjøres. En god del av den nødvendige veiledningen vil være dekket ved informasjon på nettsidene til Trygderetten og ved informasjon fra ankemotparten i klagevedtak derfra. Det må likevel forventes at flere tar kontakt med Trygderetten når Trygderetten selv skal motta anke og forberede saken. Trygderetten skal også av eget tiltak veilede partene dersom retten mener det er nødvendig for at partene kan ivareta sine interesser i saken.

Pensjonistforbundet og *Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune* påpeker i sine høringsinnspill at ikke alle som har en sak i klage- og ankesystemet har digital kompetanse. Departementet viser derfor til at det er viktig at Trygderetten har mulighet til å formidle viktig informasjon ikke bare på sin egen nettside, men også være tilgjengelig på for eksempel telefon.

Departementet viser til lovutkastet ny § 13 b og merknaden til bestemmelsen.

3.3 Forslag til regulering av tilsvarsfristens lengde

3.3.1 Forslaget i høringsnotatet

Når det gjelder dagens ordning, er den gjort rede for under forslaget om at anke framsettes direkte for Trygderetten, se punkt 3.1.1. Det er i dag ikke fastsatt frister for hvor lang tid ankemotpartene kan bruke fra de mottar en anke til de sender saken over til Trygderetten.

Departementet foreslo i høringsnotatet en endring i trygderettsloven § 13 og § 13 a slik at tilsvarsfristen for ankemotparten normalt settes til fire uker. Dette vil gi ankemotpartene noe rom for restanser, altså en viss beholdning av ubehandlede saker, og Trygderetten en mulighet til å overholde seks månedersfristen, se punkt 3.4. Ettersom Trygderetten skal sette tilsvarsfristen i den enkelte sak, vil det være mulig å sette en lenger frist i særlig kompliserte saker eller i saker hvor saksforholdet har endret seg mye etter at vedtaket i saken ble truffet. Departementet foreslo

også at ankemotparten kan be om å få utsatt fristen dersom det er behov for det. Videre foreslo departementet at tilsvarsfristen og andre frister Trygderetten setter for prosesshandlinger ikke skal løpe i rettsferiene ettersom ankemotpartene ellers ofte ville måtte be om fristutsettelse på grunn av ferieavvikling.

Departementet viste til at en frist for tilsvare vil ha konsekvenser for ankemotpartenes arbeid med ankesakene og for Trygderettens arbeid. Departementet la imidlertid til grunn at endringen likevel er nødvendig for å redusere liggetiden i klage- og ankesystemet, og vil bidra til en mer effektiv saksgang for de ankende parter.

3.3.2 Høringsinstansenes syn

De fleste høringsinstansene som har uttalt seg, er i det vesentlige positive til departementets forslag. Dette omfatter *Pensjonistforbundet*, *Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten*, *JURK* og *Trygderetten*. *LHL*, med støtte fra *Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon*, mener departementet argumenterer fornuftig for en tilsvarsfrist på fire uker, med mulighet for at ankemotparten kan be om forlenget tilsvarsfrist. *LHL* påpeker viktigheten av at det ikke utvikler seg en praksis for «automatisk utsettelse», der ankemotparten til den ankende part nærmest automatisk ber om utsettelse og at dette innvilges. *Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune* fremmer et lignende synspunkt og uttaler:

«Det at ankemotparten skal utforme et tilsvare innen fire uker er positivt, men det bør legges inn en begrensning for at ankemotparten kan be om utsettelse på fristen. Hvis det legges opp til at ankemotparten «automatisk» kan be om forlenget tilsvarsfrist så vil den ønskede gevinsten om effektivitet og økt tillit til trygdesystemet ikke oppnås.»

SPK fremmer et annet synspunkt, og mener at en tilsvarsfrist på fire uker som oftest vil være for kort og at seks uker er en mer hensiktsmessig frist. *SPK* uttrykker videre at utsatt tilsvarsfrist bør praktiseres likt som i ordinære domstoler, slik at det ikke stilles for strenge krav til å få utsatt tilsvarsfrist, og at tilsvarsfrister ikke skal løpe i rettsferier.

Arbeids- og velferdsdirektoratet mener også at fire uker tilsvarsfrist kan være for knapt, men vurderer at det bør være mulig å overholde fristen i de aller fleste sakene. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* er positiv til forslaget om at fristen ikke løper i rettsferier.

KLP viser i sitt innspill til at det i ankeomgangen kan være behov for å innhente nye opplysninger for å få saken tilstrekkelig opplyst, og at departementet derfor bør vurdere en presisering av muligheten for fristutsettelse i ordlyden i § 13 a

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten uttrykker at regelen om at fristene fra Trygderetten ikke løper i rettsferien bør komme tydeligere fram i den nye loven.

JussBuss støtter forslaget om at tilsvarsfristen for ankemotparten skal settes til fire uker, under forutsetning om at saksbehandlingen hos Nav og Trygderetten vil være forsvarlig med en slik frist. *JussBuss* er kritisk til at det ikke knyttes noen bestemte rettsvirkninger ved fristoversittelse fra ankemotpartens side.

I sitt høringsinnspill viser Arbeids- og velferdsdirektoratet for øvrig til at Trygderetten og Nav klageinstans tester ut forslagene til ny tilsvarsordning i flere pilotprosjekter, som i all hovedsak har vært vellykket og bygd ankemotpartens kompetanse. Pilotprosjektene er gjennomført på uføretrygd- og yrkesskadeområdet, og er pågående på sykepengeområdet. I tillegg er et tilsvarende prosjekt under planlegging for saker om arbeidsavklaringspenger.

3.3.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om at tilsvarsfristen for ankemotparten normalt bør være fire uker. Med forslaget om at anker skal framsettes for Trygderetten, skal Trygderetten motta anker og styre sakene. Dette gjør det naturlig at ankemotparten inngir tilsvaret til Trygderetten innen en angitt frist slik som i sivile saker, men tilpasset Trygderettens sakstyper. Ankemotparten har allerede behandlet saken og har med dette enkelt tilgang til relevant informasjon, og vil fortsatt ha hovedansvaret for å opplyse saken.

Departementet foreslår at kravene til tilsvaret i hovedsak skal være de samme som kravene til dagens oversendelsesbrev, men vil bemerke at tilsvarene bør være korte og poengterte. Ankemotparten skal sende tilsvaret og relevante saksdokumenter som bilag til Trygderetten, med kopi til den ankende part hvis dette er mulig. Det er ankemotparten som hovedsakelig besitter saksdokumentene som er grunnlaget for det påankede vedtaket. Departementet bemerker at det ikke bør legges ved flere dokumenter enn nødvendig i den enkelte sak. Ankemotparten skal bare legge ved dokumenter som har betydning for den aktuelle tvisten. Både bevis som støtter ankemotpartens syn og bevis som støtter den ankende part skal

legges ved tilsvaret. I beskrivelsen av de faktiske og rettslige begrunnelsene for ankemotpartens påstand trenger ankemotparten ikke å gå i detalj og bør for eksempel bare vise til tidligere vedtak dersom vedtaket kan utfylle beskrivelsene. Trygderetten skal ha ansvar for at den ankende part får tilsvaret og saksdokumentene til uttalelse. I dag får den ankende part bare tilsendt oversendelsesbrevet, uten at saksdokumentene er vedlagt. Tilsvaret, sammen med relevante dokumenter, vil gi den ankende part et godt grunnlag til å komme med eventuelle merknader og supplere avgjørelsesgrunnlaget.

Retten til å uttale seg er viktig for rettssikkerheten, og den ivaretas ved at den ankende part gis mulighet til å komme med merknader til tilsvaret innen en gitt frist. I noen tilfeller kan det være behov for ytterligere kontradiksjon. Dette reguleres av trygderettsloven § 20 sjette og syvende ledd.

Departementet foreslår at ankemotparten fortsatt skal ha en plikt til å vurdere om vedtaket skal opprettholdes eller ikke ved utarbeidelsen av tilsvaret, men finner ikke grunn til at det må reguleres eksplisitt i trygderettsloven. Omgjøres vedtaket, vil prosessen bli lik som i dag når ankemotparten omgjør vedtaket etter at ankesaken er oversendt til Trygderetten. Trygderetten ber i dag den ankende part om tilbakemelding på om anken opprettholdes, og retten vurderer om anken skal heves eller eventuelt avvises.

LHL og Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune skriver i sine høringsinnspill at det ikke bør være for lav terskel for å få utsatt tilsvarsfrist. Departementet mener at den foreslåtte ordlyden for tilsvarsfristen i trygderettsloven § 13 første ledd – «som normalt bør være fire uker» – legger opp til en klar hovedregel. Forslaget om en tilsvarsfrist på fire uker vil være avgjørende for at Trygderetten skal ha mulighet til å overholde seksmånedersfristen. At tilsvarene må inngis relativt kort tid etter at vedtakene som ankes er fattet, vil etter departementets mening også gi effektivitetsgevinster for ankemotpartene. Muligheten for at saksforholdet har endret seg, vil erfaringsmessig ofte være mindre. Den samme effekten vil også gjelde for Trygderetten, og departementet har tiltro til at alle parter i størst mulig grad overholder fristene som er satt. Det er imidlertid viktig at sakene blir så godt opplyst som mulig, og i særlig kompliserte saker kan det være behov for en noe lengre tilsvarsfrist. Dette vil fra Trygderettens side bero på en konkret vurdering i den enkelte sak. Departementet har ikke foreslått innføring av fraværsvirkninger dersom tilsvarsfristen

ikke overholdes. En eventuell «fraværssdom» i saker for Trygderetten ville bare forlenge prosessen for den ankende parten, og etter departementets syn er det heller ikke behov for en slik ordning.

Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten ønsker tydeligere regler for fristberegning i rettsferien, og viser til at mange ankende parter ikke er kjent med begrepet rettsferie. Departementet viser til at domstollovens bestemmelser om frister som er gitt tilsvarende anvendelse i trygderettsloven § 13 a er relativt oversiktlige. Departementet foreslår også en tydeligere veiledningsplikt for Trygderetten, se punkt 3.2, og de vil med dette ha plikt til å veilede den ankende part om blant annet reglene for frister.

Departementet viser til lovforslaget § 13 og § 13 a og merknadene til bestemmelsene.

3.4 Forslag om seksmånedersfrist for Trygderetten

3.4.1 Gjeldende rett

Etter formålsbestemmelsen i trygderettsloven § 1 skal loven legge til rette for rask behandling av trygde- og pensjonssaker. Etter § 22 første ledd skal kjennelse avsies snarest mulig etter at Trygderetten har mottatt saken. Det er for øvrig ikke fastsatt noen nærmere bestemte frister for saksbehandlingen etter dagens trygderettslov.

3.4.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en endring i trygderettsloven § 22 første ledd om at kjennelser i Trygderetten skal avsies innen seks måneder etter at retten mottok anken, med mindre særlige grunner foreligger. Det ble vist til at slike særlige grunner kan være at partene har bedt om utsettelse, at saken krever videre utredning, at saken må forelegges EFTA-domstolen eller liknende. Forslaget fulgte opp et forslag i NOU 2023: 11 *Raskt og riktig* punkt 17.5. Departementet foreslo ingen rettsvirkninger av oversittelse av fristen, men at Trygderetten skal oppgi årsaken dersom fristen ikke blir overholdt. Formålet med forslaget var først og fremst å minimere liggetiden for de fleste sakene Trygderetten behandler.

3.4.3 Høringsinstansenes syn

Departementets forslag mottar bred støtte i høringsinstansene. *LHL, FFO, LO Norge, KLP,*

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune og *Trygderetten* støtter forslaget om at kjennelser skal avsies senest innen seks måneder etter at anken er mottatt, men at senere avgjørelse kan skje når særlige grunner gjør det nødvendig og at årsaken må framgå av kjennelsen.

JussBuss og *JURK* er positive til forslaget, men påpeker at terskelen for fristforlengelse ved særlige grunner bør være høy, og at det bør utarbeides tydelige retningslinjer i forskrift eller lovtekst for når utvidelse av frist kan være aktuelt. *JURK* og *Pensjonistforbundet* mener departementet burde vurdere å innføre rettsvirkninger ved oversittelse av frist. *Pensjonistforbundet* mener rettsvirkninger vil bidra til å sikre overholdelse av frist og gi raskere avklaringer. *JURK* uttrykker bekymring for at seksmånedersfristen raskt kan uthules og kun anvendes som en veiledende norm uten sanksjoner.

Arbeids- og velferdsdirektoratet og *KLP* støtter departementets forslag om at det ikke knyttes rettsvirkninger til eventuelle fristoversittelser.

3.4.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet om at kjennelser i Trygderetten skal avsies innen seks måneder etter at retten mottok anken, med mindre særlige grunner foreligger.

Den lange saksbehandlingstiden i Arbeids- og velferdsetaten og Trygderetten var hovedgrunnen til at departementet satte ned et utvalg som skulle utrede forbedringer i klage- og ankesystemet. I NOU 2023: 11 *Raskt og riktig* ble det vist til at Trygderetten i liten grad har klart å øke tempoet i saksbehandlingen på tross av klare styringssignaler fra departementet. Utvalget var av den oppfatning at konkrete frister ville tydeliggjøre at det er visse forventninger til tempoet i saksavviklingen, og viste til at styring etter tidsfrister har hatt god effekt i de alminnelige domstolene.

Etter tvisteloven § 9-4 andre ledd bokstav h skal hovedforhandling i tingretten berammes innen seks måneder etter at stevning ble inngitt, med mindre særlige grunner gjør det nødvendig at saken berammes senere. Etter hovedforhandlingen skal saken avgjøres innen fire uker, eller innen to uker i saker med én dommer, se tvisteloven § 19-4 femte ledd. På bakgrunn av dette er departementet av den oppfatning at en frist på seks måneder er realistisk med tanke på Trygderettens sakstifang, kompleksiteten i sakene og god styring med saksflyten internt.

På bakgrunn av lovendringene i trygderettsloven som trådte i kraft 1. juli 2024, herunder blant annet hovedregelen om at retten settes med ett juridisk rettsmedlem, og endringene som nå foreslås, mener departementet at seksmånedersfristen er realistisk. At saksbehandlingstiden blir kortere, vil skape større forutberegnelighet for brukerne, noe som anses avgjørende for tilliten til Trygderetten, og også tilliten til klage- og ankesystemet i sin helhet.

Tall fra Trygderetten har vist at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i Trygderetten er redusert siden utvalget skrev sin utredning. I 2021 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid i Trygderetten om lag tolv måneder. I 2022 og første halvdel av 2023 økte saksbehandlingstiden til 13 måneder. Tall fra 2024 viste imidlertid at gjennomsnittlig saksbehandlingstid de første seks månedene av 2024 var på vei nedover med om lag ni måneders ventetid. Trygderetten har i sin siste oppdatering vist til at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2024 var 7 måneder.

Departementet viser til lovutkastet § 22 og merknaden til bestemmelsen.

3.5 Sidegjøremål

3.5.1 Gjeldende rett

Trygderettsloven har i dag ingen bestemmelse om registrering av sideerverv eller sidegjøremål for rettsmedlemmene. Dette i motsetning til de alminnelige domstolene, jordskifterettene og Arbeidsretten.

3.5.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en endring i trygderettsloven § 8 femte ledd slik at rettsmedlemmer og rettsfullmektiger i Trygderetten, på tilsvarende måte som etter domstoloven og arbeidstvistloven, må søke om godkjenning eller melde fra om sidegjøremål. Det ble foreslått at Arbeids- og inkluderingsdepartementet skal føre register over sidegjøremål og siste stilling før utnevnelsen eller tilsettingen som rettsmedlem eller rettsfullmektig.

Det var ingen høringsinnspill til forslaget utover at forslaget ble positivt mottatt.

3.5.3 Departementets vurdering

Departementet fastholder forslaget om å endre trygderettsloven § 8 med et nytt femte ledd slik at Trygderetten får en tilsvarende ordning og regu-

lering som domstolene og Arbeidsretten. En slik bestemmelse i trygderettsloven vil gi åpenhet og sikre habilitet i behandlingen av sakene.

Departementet vil ha ansvaret for godkjenning og registrering av sidegjøremål, tilsvarende ordning som departementet har for Arbeidsretten. Det vil også bli registrert hva som var siste stilling før utnevnelse eller tilsetting som rettsmedlem eller rettsfullmektig, noe som følger av henvisningen til domstoloven § 121 e. Departementet vil finne en løsning som gjør at registrene gjøres tilgjengelige for dem som ber om det.

3.6 Separat anke over sakskostnader

3.6.1 Gjeldende rett

Trygderettsloven § 29 fjerde ledd bestemmer i dag at avgjørelser om sakskostnader kan ankes separat. At Trygderettens sakskostnadsavgjørelser kan angripes ved anke, og ikke bringes inn for lagmannsretten ved søksmål, innebærer at reglene for anke over sakskostnadsavgjørelsene følger andre regler enn reglene for søksmål i trygderettsloven § 26. Denne forskjellen ble ikke kommentert da reglene om separat anke ble foreslått i Ot.prp. nr. 4 (2001–2002) punkt 14. Tvisteloven §§ 20-9 og 20-10 gjelder for anke over Trygderettens sakskostnadsavgjørelse. Ankesdomstol er den lagmannsrett hvor den ankende part har sitt alminnelige verneting. Lovens ordlyd uttrykker imidlertid ikke eksplisitt til hvilken instans en separat anke over sakskostnader skal sendes.

Etter en gjennomgang i 2013 ble det på bakgrunn av en betenkning fra Regjeringsadvokaten bestemt at anken skulle følge det samme sporet som en stevning til lagmannsretten, nemlig at særskilt anke over sakskostnader skulle sendes direkte til lagmannsretten. I 2020 tok Borgarting lagmannsrett dette spørsmålet opp igjen, og skrev at det ville være naturlig at anken ble sendt til Trygderetten. Dette på bakgrunn av at hovedregelen i prosesslovene er at anker sendes til den domstol som har avsagt avgjørelsen som ankes, se tvisteloven § 29-9 andre ledd og straffeprosessloven § 312 første ledd. Det ble da besluttet at de særskilte ankene igjen skulle sendes til Trygderetten.

3.6.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å endre § 29 femte ledd siste punktum slik at det framgår eksplisitt av bestemmelsen at anken skal settes fram for Trygderetten. Dette vil fjerne tvil hos

ankende parter og eventuelle prosessfullmektiger om hvor separat anke om sakskostnader skal sendes.

3.6.3 Høringsinstansenes syn

Trygderetten var i all hovedsak enig med departementets forslag. Trygderetten viste imidlertid til at den foreslåtte ordlyden § 29 femte ledd fjerde punktum burde justeres noe, slik at det heller står «motparten» og ikke «ankemotparten». Dette begrunnes med at både ankemotparten og den ankende part kan være motpart ved en separat anke over sakskostnader. Videre foreslår Trygderetten at «forkynner anken for» erstattes med «meddeler anken for».

KLP støtter en presisering i trygderettsloven § 29 femte ledd slik at det fremgår eksplisitt hvor anke over saksomkostninger skal sendes.

Borgarting lagmannsrett tiltrer forslaget om å endre trygderettsloven § 29 femte ledd.

3.6.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i høringsnotatet, men er enig med Trygderettens innspill om at ordlyden bør endres slik at det synliggjøres at både ankemotparten og den ankende part kan anke spørsmålet om sakskostnader. Forslaget er endret i henhold til dette.

Departementet viser til lovutkastet § 29 femte ledd siste punktum og merknaden til bestemmelsen.

3.7 Sakskostnader ved heving eller avvisning

3.7.1 Gjeldende rett

Trygderettsloven § 29 regulerer rettens hjemmel til å tilkjenne sakskostnader til den ankende part. Etter § 29 første ledd første punktum kan den ankende part bare tilkjennes sakskostnader dersom Trygderetten har avsagt en avgjørelse ved kjennelse og denne er til gunst for parten.

I tilfeller der ankemotparten omgjør vedtaket sitt i tråd med den ankende parts påstand, skal Trygderetten be den ankende part om tilbakemelding på om anken opprettholdes. Dersom den ankende part trekker anken, bortfaller saken. Trygderettsloven § 23 første ledd andre punktum regulerer at rettens avgjørelse om å heve en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, treffes ved beslutning, ikke ved kjennelse. Det kan derfor ikke tilkjennes sakskostnader i slike tilfeller.

Spørsmålet har vært vurdert av Trygderetten i en femmedlemskjennelse, se Trygderettens kjennelse TRR-2019-02671.

I tilfeller der den ankende part opprettholder anken selv om ankemotparten har omgjort vedtaket sitt i tråd med den ankende parts påstand, skal saken avvises ved kjennelse. Se § 21 første ledd første punktum. Retten kom i den nevnte femmedlemskjennelsen til at dersom anken avvises ved kjennelse, anses ikke resultatet å være «til gunst» for den ankende part. Sakskostnader kan derfor heller ikke tilkjennes i slike tilfeller.

3.7.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo en endring i § 29 første ledd andre punktum slik at Trygderetten får en skjønnsmessig hjemmel til å tilkjenne sakskostnader helt eller delvis i tilfeller der saken heves eller avvises fordi ankemotparten omgjør vedtaket sitt. Trygderetten skal gjøre en konkret vurdering i den enkelte sak om hvorvidt det er rimelig at sakskostnadene dekkes i disse tilfellene.

Bakgrunnen for forslaget er at ankemotparten i en vesentlig del av tilfellene ikke vil erstatte sakskostnadene etter forvaltningsloven § 36, fordi det påberopes at endringen ligger utenfor forvaltningens kontroll. Trygderetten kan heller ikke tilkjenne den ankende part sakskostnadene i disse tilfellene. Den ankende part må dermed dekke sakskostnadene selv, og i en del tilfeller vil dette kunne virke svært urimelig for den ankende part.

Forslaget tilsvarende ordningen ved de alminnelige domstolene, hvor det er en skjønnsmessig hjemmel i tvisteloven § 20-4 til helt eller delvis å tilkjenne sakskostnader uavhengig av sakens utfall når grunnen ligger utenfor partens kontroll.

3.7.3 Høringsinstansenes syn

KLP viser til at «det i særskilte tilfeller kan være behov for en tilpasset hjemmel for dekning av sakskostnader. For å unngå tvil om hvilke tilfeller den er ment å dekke, anbefaler KLP at det i bestemmelsen vises til tvisteloven § 20-4, eventuelt at det i bestemmelsen inntas tilsvarende ordlyd».

Trygderetten støtter forslaget om at Trygderetten får hjemmel til å tilkjenne sakskostnader ved heving og avvisning etter at ankemotparten har omgjort det påankede vedtaket. De støtter utformingen av lovforslagets § 29 første og annet ledd. Trygderetten har imidlertid forslag til endringer i tredje ledd, med begrunnelse om at:

«(...) Trygderetten må kunne tilkjenne sakskostnader ved beslutning (hevingsbeslutning) og ikke bare ved kjennelse, slik § 29 tredje ledd annet punktum legger opp til. Vi foreslår derfor at bestemmelsen endres slik: «Retten tar avgjørelse om sakskostnader i den kjennelse *eller hevingsbeslutning* som avslutter saken.»

Trygderetten påpeker at det kan vurderes om avgjørelse om sakskostnader etter trygderettsloven § 29 skal avskjære den ankende parts mulighet til å framsette krav om sakskostnader for samme saksforhold etter forvaltningsloven § 36.

3.7.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget om at Trygderetten kan tilkjenne sakskostnader helt eller delvis ved heving eller avvisning av saken.

I enkelte tilfeller omgjør ankemotparten vedtaket sitt etter at saken er mottatt i Trygderetten, og den ankende parts prosessfullmektig kan da allerede ha nedlagt mye arbeid i saken, for eksempel ved å skrive anken.

Som *Trygderetten* viste til i sitt innspill i høringsrunden, er det behov for å kunne tilkjenne sakskostnader ikke bare ved kjennelser, men også ved beslutninger. Departementet er enig i denne justeringen i den foreslåtte ordlyden i någjeldende trygderettsloven § 29 tredje ledd, som blir fjerde ledd, og har endret forslaget i henhold til dette.

Av gjeldende § 29 første ledd andre punktum følger det at Trygderetten ved kjennelser som er til gunst for den ankende part også skal pålegge ankemotparten å erstatte nødvendige kostnader den ankende part har hatt i forbindelse med tidligere klagebehandling av saken, og kostnader som er pådratt etter bestemmelsene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri retts hjelp (retts hjelploven). Departementet foreslår at Trygderetten skal pålegge ankemotparten å erstatte slike utgifter også dersom de tilkjenner sakskostnader ved heving eller avvisning.

Departementet viser til lovutkastet § 29 og merknaden til bestemmelsen.

3.8 Skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader der det ikke er inngitt kostnadsoppgave

3.8.1 Gjeldende rett

Det følger av trygderettsloven § 29 tredje ledd at sakskostnader bare tilkjennes når en part har krevd det. Når ankesaken er mottatt i Trygde-

retten, sender Trygderetten et brev som blant annet opplyser om at sakskostnader bare tilkjennes dersom det er nedlagt påstand om det, og at kostnadsoppgave må sendes innen to uker. Det gjøres videre oppmerksom på at dersom kostnadsoppgave ikke sendes inn, vil sakskostnadene bli fastsatt skjønnsmessig av retten.

3.8.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en endring i trygderettsloven § 29 tredje ledd, som i lovutkastet blir fjerde ledd, som bygger på tvistelovens regulering av spørsmålet om skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader. Av tvisteloven § 20-5 fjerde ledd følger det at i saker uten muntlig forhandling kan salærutgifter erstattes med inntil 15 000 kroner uten at det er inngitt kostnadsoppgave. Beløpet er uten merverdiavgift og gjelder for den enkelte sak og for hver instans.

Etter departementets vurdering er det forskjeller på en behandling av en sak for Trygderetten og en sak for de alminnelige domstolene. Departementet foreslo derfor en endring i § 29 fjerde ledd andre punktum hvor taket på 15 000 kroner ikke skal gjelde for den enkelte instans, men utgjøre samlet dekning for klage- og ankesaksbehandlingen.

3.8.3 Høringsinstansenes syn

Trygderetten viser til at de rutinemessig ber prosessfullmektig om å inngi kostnadsoppgave, men at dette likevel ikke alltid innleveres. Det vil etter deres oppfatning da være ressurs sparende å kunne tilkjenne sakskostnader med et skjønnsmessig beløp.

KLP og Trygderetten støtter forslaget om et tak på 15 000 kroner for samlet dekning for klage- og ankesaksbehandling.

LO Norge mener at det i særlige kompliserte saker bør kunne gjøres unntak fra en skjønnsmessig begrensning på 15 000 kroner for samtlige instanser der det ikke er innlevert sakskostnadsoppgave, og at sumbegrensningen heller ikke bør føre til en standardisering der kostnadsoppgave er sendt inn.

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune støtter LO Norge sin merknad. Nav-ombudet uttaler at dersom det blir laget et standardisert skjema for anke til Trygderetten, så bør det vurderes å ha et eget punkt om saksomkostninger blir levert eller ikke i informasjonen til den som anker.

SPK viser til viktigheten av at Trygderetten får et tilstrekkelig og relevant grunnlag for å vurdere hva som er nødvendige sakskostnader, og at det som i de ordinære domstolene bør være kontraksjon med hensyn til sakskostnader, der også ankemotparten må få mulighet til å uttale seg før spørsmålet avgjøres av Trygderetten. SPK viser videre til at det er partenes ansvar å sende inn krav om sakskostnader og kostnadsoppgave. SPK uttaler at slik de forstår departementets forslag, så er det kun omkostninger til prosessfullmektiger som omfattes av forslaget, og at eventuelt eget arbeid gjort av en selvprosederende part ikke dekkes.

3.8.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder forslaget i trygderettsloven § 29 fjerde ledd om skjønnsmessig fastsettelse av sakskostnader når det ikke er innlevert kostnadsoppgave. Forslaget innebærer at kostnadene erstattes med et maksimalt beløp på 15 000 kroner som ikke skal gjelde for den enkelte instans, men samlet for hele anke- og klagesaksbehandlingen.

Departementet viser til at forslaget kun er ment å gjelde i saker hvor det er krevd sakskostnader, men hvor kostnadsoppgave likevel ikke er innlevert. Ifølge Trygderetten ber de alltid om innlevering av kostnadsoppgave når saken er avsluttet, og setter en frist for dette. Det bør derfor stort sett være mulig å unngå at salærutgifter erstattes med et standardisert beløp. Departementet antar at det i særlig kompliserte saker vil være mer bevissthet rundt føring av timer for prosessfullmektigene, og regner med at det sjelden vil forekomme at kostnadsoppgaver uteblir i disse sakene. Departementet er derfor av den oppfatning at summen på maksimalt 15 000 kroner vil være passende.

Departementet viser til lovutkastet § 29 og merknaden til bestemmelsen.

3.9 Meldinger om beslutninger og kjennelser

3.9.1 Gjeldende rett

Det følger av trygderettsloven § 31 første ledd at Trygderettens melding til den ankende parten om rettens kjennelse, eller om en beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, gis gjennom rekommandert sending. Trygderettens meldinger kan også gis ved bruk av elektroniske løsninger.

I dag sendes Trygderettens meldinger ved bruk av elektronisk løsning til alle som har registrert digital postkasse og som ikke har reservert seg mot mottak av elektronisk post. Systemet som benyttes gjør imidlertid at meldinger som ikke sendes elektronisk, automatisk vil gå i vanlig post. Løsningen har den begrensning at den ikke håndterer rekommanderte sendinger.

For å løse dette problemet har Trygderettens administrasjon på forhånd manuelt sortert ut meldinger til de ankende parter som ikke har digital postkasse, eller har reservert seg, før resten av utsendelsene behandles videre i det elektroniske sporet.

3.9.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet en endring i § 31 første ledd første punktum, slik at Trygderetten gis en mulighet til å gi slik melding også i ordinært brev med mottakskvittering. Forslaget har bakgrunn i at rekommandert sending er relativt tungvint og kostbart, og at dette er en type sending som generelt brukes i mindre grad enn tidligere. Den foreslåtte ordningen kan også håndteres av Trygderettens system. I de tilfeller den ankende part ikke returnerer mottakskvitteringen innen en satt frist, vil Trygderetten sende meldingen i rekommandert post.

3.9.3 Høringsinstansenes syn

LO Norge har ingen innvendinger mot å bytte ut rekommanderte sendinger med vanlig post med mottakskvittering. Ved elektronisk oversendelse anmodes det om at Altinn benyttes da det er mange som ikke har tilgang til Digipost. KLP har heller ingen innsigelser.

Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune ønsker at det legges til rette for at den som leverer anke får mulighet til å velge hvilken forsendelse som ønskes, siden ikke alle er digitale. Nav-ombudet i Agder/Agder fylkeskommune støtter ellers LO Norge sin merknad om å benytte Altinn.

Trygderetten støtter forslaget om at meldinger om kjennelser og beslutninger kan sendes med ordinær post.

3.9.4 Departementets vurdering

Departementet fastholder forslaget om i hovedsak å sende melding om beslutninger og kjennelser med ordinært brev med mottakskvittering der meldingen ikke sendes til en digital postkasse. Dagens ordning med rekommandert

postgang er en tungvint og dyr ordning, i tillegg til at det er tungvint for Trygderetten å manuelt sortere ut meldinger som ikke kan sendes digitalt før resten av meldingene behandles elektronisk.

Som vist til av blant annet *Pensjonistforbundet* i denne høringen, er det viktig å påse at det, i tillegg til digitale løsninger, er gode alternative løsninger for dem som av ulike grunner ikke er digitale. Det å sende meldinger om kjennelser og beslutninger i ordinær post vil imidlertid ikke gi notoritet for når eller hvorvidt den ankende part mottok meldingen. Siden det er mottakstidspunktet som er utgangspunktet for forskjellige frister, for eksempel søksmålsfristen på seks måneder i § 26 siste ledd, er det av avgjørende betydning at det ikke er tvil om når meldingen har kommet fram. Mottakskvittering ved ordinær postgang ivaretar derfor dette hensynet på lik linje med rekommandert sending.

Departementet viser til lovutkastet § 31 og merknaden til bestemmelsen.

3.10 Fritak for taushetsplikt

3.10.1 Gjeldende rett

Trygderetten får ved enkelte anledninger opplysninger som gir grunn til bekymring for liv og helse. Et praktisk eksempel er opplysninger om at den ankende part vil ta sitt eget liv dersom ankesaken ikke fører frem.

Trygderetten behandler taushetsbelagte opplysninger og har selv taushetsplikt, også om det forhold at en part har eller har hatt en sak til behandling, se trygderettsloven § 34. Taushetsplikten omfatter alle Trygderettens ansatte, samt dem som utfører oppgaver på vegne av retten. Taushetsplikten som følger av trygderettsloven, er mer omfattende enn etter forvaltningsloven.

Taushetsplikten for Arbeids- og velferdsetaten reguleres i arbeids- og velferdsforvaltningsloven § 7, som fastsetter at forvaltningsloven §§ 13 til 13 e og 13 g kommer til anvendelse, men med enkelte modifikasjoner. Det vil si at taushetsplikten er noe mer omfattende for ansatte i Arbeids- og velferdsetaten enn etter forvaltningsloven. Ved fare for liv og helse kan imidlertid de ansatte dele nødvendige opplysninger med hjemmel i forvaltningsloven § 13 b nr. 7.

3.10.2 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringen en endring i trygderettsloven § 34 tredje ledd slik at taushets-

plikten ikke er til hinder for at Trygderetten kan dele opplysninger med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

Det var ingen konkrete høringsinnspill til forslaget utover at *LHL, Nav-ombudet i Agder/Agder Fylkeskommune* og *Trygderetten* er positive til forslaget.

3.10.3 Departementets vurdering

Departementer fastholder forslaget fra høringsnotatet om endringen i trygderettsloven § 34 nytt tredje ledd, slik at Trygderetten kan dele taushetsbelagte opplysninger så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv og helse.

Trygderetten har erfaring med at det fra tid til annen oppstår situasjoner der den ankende parten i en sak trenger helsehjelp. Det er særlig disse tilfellene som er bakgrunnen for forslaget. En slik endring kan dessuten bli mer relevant for Trygderetten med forslaget om direkte anke. En større andel av dem som tidligere henvendte seg til Arbeids- og velferdsetaten om ankesaken sin, vil nå i stedet henvende seg til Trygderetten. Departementet antar at Trygderetten også kan få flere generelle henvendelser.

Departementet viser til at både domstolloven og arbeids- og velferdsforvaltningsloven gir forvaltningslovens bestemmelser om taushetsplikt og fritak fra taushetsplikt anvendelse. De fleste sakene Trygderetten behandler kommer fra Arbeids- og velferdsetaten, og Trygderettens kjennelser kan stevnes inn for lagmannsretten. Både før og etter behandlingen i Trygderetten vil det dermed gjelde mindre restriktive regler for taushetsplikt enn det som gjelder for Trygderetten. Hvorvidt forvaltningslovens regler om taushetsplikt i større grad også bør gjelde for Trygderetten, er noe som eventuelt må utredes nærmere.

Når det gjelder nødvendighetskriteriet, er taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 b nr. 7 ikke til hinder for at forvaltningsorganet deler opplysningene med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse. I Prop. 166 L (2020–2021) *Endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling)* er det redegjort nærmere for hvilke tilfeller bestemmelsen er ment å omfatte. I merknaden til bestemmelsen heter det blant annet:

«En fare for liv eller helse i bestemmelsens forstand kan oppstå i en rekke ulike situasjoner og skyldes mange ulike forhold, som straffbare handlinger, naturkatastrofer og andre ulykker. Forslaget er imidlertid ment som en nokså sne-

ver unntaksregel, som bare skal åpne for deling i nødrettslignende tilfeller.»

Departementet foreslår at nødvendighetsvilkåret i trygderettsloven § 34 nytt tredje ledd skal tolkes på samme måte.

Departementet viser til lovutkastet § 34 og merknaden til bestemmelsen.

3.11 Forslag til endringer i folketrygdloven

Departementet viser til de foreslåtte endringene i folketrygdloven § 21-12, og opprettholder disse. Det kom ingen innspill til forslagene i høringen. Endringene er av teknisk karakter, og følger av forslagene i trygderettsloven slik at det blir samsvarende i begrepsbruken og ønsket om å unngå dobbeltregulering. Se for øvrig omtalen under merknadene til lovbestemmelsene i punkt 5.2.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene om at anker skal framsettes direkte for Trygderetten og om seksmånedersfrist (med tilhørende forslag om tilsvær fra ankemotparten og veiledningsplikt for Trygderetten) har som formål å korte ned saksbehandlingstiden i klage- og ankesystemet.

At Trygderetten mottar ankeerklæringene vil medføre både økt saksmengde og nye oppgaver for Trygderetten. Først og fremst vil dette skyldes oppgaver Trygderetten tar over fra ankemotpartene. Ankemotpartene omgjør i dag en andel av sakene i forbindelse med forberedelse av ankene. Med direkte anke vil disse sakene mottas direkte av Trygderetten. I 2023 omgjorde Nav klageinstans, som er den klart største ankemotparten, 11,4 prosent av sakene i forbindelse med forberedelse av ankene, tilsvarende 366 saker. I tillegg til økt saksmengde, vil direkte anke også gi nye arbeidsoppgaver for Trygderetten og omtrent tilsvarende færre oppgaver for ankemotpartene.

Samtidig kan endringene også bidra til redusert tidsbruk i Trygderetten på noen områder. For det første vil krav til seks måneders saksbehandlingstid for anker isolert sett kunne medføre færre henvendelser fra brukere mens saken er til behandling i Trygderetten. I dag gjelder de fleste henvendelser fra brukere spørsmål om forventet saksbehandlingstid, og en kortere saksbehandlingstid kan føre til færre spørsmål om dette. Videre forventes omleggingen av ordningen å bidra til at selve behandlingen av anken i Trygderetten blir mer effektiv, primært fordi saksdokumentasjonen som mottas fra Arbeids- og velferdsetaten forventes å bli mindre omfattende, og fordi sakene sjeldnere vil ha utviklet seg mye etter at ankemotparten fattet sitt vedtak. I dag mottar Trygderetten svært omfattende dokumentasjon i saken, men med direkte anke er det bare dokumentasjon som anses som sentrale bevis som skal sendes fra ankemotparten sammen med et tilsvær.

De foreslåtte endringene vil medføre at ankemotpartene må gi et tilsvær innenfor en relativt kort tilsværfrist. Selv om arbeidet med et tilsvær trolig vil være likt dagens oversendelsesbrev, vil det kreve mer ressurser for ankemotpartene å

håndtere en så vidt mye kortere tid til saksbehandling.

Mottak av ankeerklæringene vil for Trygderetten innebære at det må etableres en ny systemløsning for kommunikasjon med den ankende part. Trygderetten vil i tillegg utrede nærmere om det er behov for å tilrettelegge for fysisk oppmøte for brukerne i forbindelse med anke, og hvordan dette i så fall kan ivaretas på best mulig måte sett hen til veiledningsplikten.

Både Trygderetten og Arbeids- og velferdsetaten skriver i sine høringsinnspill at de må utarbeide nye systemløsninger før reglene om direkte anke, om tilsværfristen og seksmånedersfristen kan tre i kraft. Departementet tar derfor sikte på at disse endringene først trer i kraft 1. januar 2027. Dette vil også gi Trygderetten og Nav klageinstans tid til å bygge ned restanser før omleggingen.

Etter departementets vurdering vil effektiviseringstiltakene som trådte i kraft 1. juli 2024, se Prop. 53 L (2023–2024), bl.a. at retten som hovedregel skal settes med ett juridisk kyndig rettsmedlem, sammen med de foreslåtte endringene i denne proposisjon gi økt effektivitet i ankebehandlingen. Det vil derfor gi Trygderetten kapasitet til å håndtere en økt belastning innenfor gjeldende rammer på kort sikt. Saksinngangen for Trygderetten vil variere og er avhengig av Arbeids- og velferdsetatens prioriteringer og restansarbeid, og variasjonen vil kunne komme uavhengig av forslagene i denne proposisjon. Å si noe om de økonomiske og administrative konsekvensene for Trygderetten på lang sikt, er derfor vanskelig.

Samlet sett antas det at forslagene vil gi en noe økt økonomisk og administrativ byrde for Trygderetten, mens det for Arbeids- og velferdsetaten vil bety en moderat besparelse.

Forslaget om at Trygderetten kan tilkjenne sakskostnader dersom saken heves eller avvises, fordi ankemotparten har omgjort sitt vedtak til gunst for den ankende part, vil medføre en viss merkostnad. I løpet av et år er det antatt at det er et begrenset antall saker der dette er aktuelt sett opp mot antallet av Trygderettens kjennelser som lig-

ger på over fire tusen per år. Når Trygderetten skal motta ankeerklæringene, vil antall saker hvor dette er tilfelle øke. Arbeids- og velferdsetaten omgjør rundt 300 til 400 ankesaker per år som etter gjeldende rett ikke oversendes til Trygderetten. En del av disse sakene vil antageligvis komme til Trygderetten, og den ankende parten vil i noen av disse sakene kunne få tilkjent sakskostnader i henhold til endringen som nå foreslås. I saker for Trygderetten er det rundt 50 til 60 prosent som benytter prosessfullmektig, slik at en eventuell dekning av sakskostnader kun vil være aktuelt i disse sakene.

Det vil være en viss økonomisk besparelse dersom Trygderetten får en hjemmel til å sende

meldinger i ordinær post med mottakskvittering, da det antas at dette vil redusere antallet rekommanderte sendinger. Det er imidlertid usikkert hvilken besparelse dette vil gi, da dette avhenger av hvor stor andel av mottaksmeldingene som faktisk sendes i retur. Forslaget om at departementet skal godkjenne og registrere sidegjøremål, vil føre til noe administrativt arbeid i departementet og Trygderetten.

Etter departementets vurdering har ikke de andre forslagene administrative konsekvenser av betydning.

5 Merknader til de enkelte bestemmelsene i lovforslaget

5.1 Til endringene i trygderettsloven

Til § 8

Bestemmelsen i *femte ledd* er ny og gir regler om godkjenning av sidegjøremålene til rettsmedlemmer og rettsfullmektiger og registrering av sidegjøremål og siste stilling. Se nærmere omtale i punkt 3.5.3.

Til § 9

Endringen i *andre ledd andre punktum* kodifiserer dagens praksis som er at ankefristen i saker fra offentlige tjenestepensjonsordninger som ikke er bundet av forvaltningsloven avbrytes dersom parten ber om begrunnelse for vedtaket. Det gjøres en mindre språklig endring i någjeldende andre punktum som blir *tredje punktum*.

Endringen i *tredje ledd* innebærer at ankemotparten ikke lenger vil ha myndighet til å forlenge ankefristen. Dermed er det bare Trygderetten som vil ha adgang til å forlenge ankefristen. Endringen har sammenheng med endringen i § 11 første ledd som innebærer at ankeerklæringer skal framsettes for Trygderetten. I dag framsettes ankeerklæringer for ankemotparten. Se nærmere omtale i punkt 3.1.4.

Til § 10

Det gjøres ingen materielle endringer i bestemmelsen. I *første ledd bokstav a* rettes en inkurie. I dag brukes begrepet «postoperatør», mens riktig terminologi er «tilbyder av posttjenester», se lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) § 4 nr. 7.

Til § 11

Endringen i *første ledd* innebærer at ankeerklæringer skal framsettes for Trygderetten. I dag framsettes ankeerklæringer for ankemotparten. *Andre ledd* endres derfor slik at det er Trygderetten som skal sørge for at muntlige ankeerklæringer settes opp skriftlig. Se nærmere omtale i punkt 3.1.4

Tredje ledd viderefører någjeldende tredje ledd bortsett fra at *bokstav d* endres slik at «den endring i vedtaket som kreves» erstattes med «den ankende parts påstand, som angir den endring i vedtaket som kreves». Endringen innebærer ingen materiell endring, men presiserer at endringen i vedtaket som kreves er påstanden til den ankende parten.

Fjerde ledd første punktum er ny og presiserer at Trygderetten skal vurdere om vilkårene for å behandle saken er oppfylt. Etter *andre punktum*, som viderefører någjeldende første punktum, skal parten som anker gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken. Dersom anken ikke rettes eller suppleres innen fristen, skal anken avvises. Se nærmere omtale i punkt 3.2.4.

Til § 13

Bestemmelsen endres slik at den gir regler om ankemotpartens tilsvare til ankeerklæringen. I någjeldende regelverk gir bestemmelsen regler om ankemotpartens forberedelse av saken. Endringen har sammenheng med endringen i § 11 første ledd som innebærer at anker skal framsettes for Trygderetten.

Første ledd første punktum fastslår at Trygderetten skal gi ankemotparten pålegg om å inngi tilsvare. Trygderetten skal innhente tilsvare i alle saker hvor vilkårene for å behandle saken er oppfylt, se § 11 fjerde ledd. Etter *andre punktum* skal Trygderetten fastsette en tilsvarsfrist, som normalt bør være fire uker fra datoen Trygderetten gir pålegget. Trygderetten skal fastsette fristen i den enkelte sak, og fristen kan være kortere eller lengre enn fire uker. Trygderetten vil ha adgang til å utsette fristen, se forslaget til § 13 a fjerde punktum som viser til domstolloven § 151.

Andre ledd fastsetter hva tilsvaret skal inneholde. Etter *bokstav a* skal ankemotpartens tilsvare angi om kravet fra den ankende part godtas eller bestrides. Om kravet godtas, skal ankemotparten omgjøre vedtaket sitt i tråd med den ankende parts påstand. Trygderetten skal i så

fall heve saken dersom den ankende part frafaller anken, eller avvise anken dersom den ankende part opprettholder anken. Etter *bokstav b* skal tilsvaret angi om ankemotparten har innsigelser mot at retten behandler saken. Eksempler på innsigelser er at saken faller utenfor Trygderettens saklige virkeområde, se trygderettsloven § 2, eller at klageadgang ikke er benyttet, se § 12. *Bokstav c* til *bokstav f* tilsvarende i hovedsak tvisteloven § 9-3 tredje ledd. Etter *bokstav f* skal tilsvaret angi ankemotpartens syn på behovet for muntlig bevisførsel. Etter § 19 andre ledd skal det holdes et rettsmøte dersom særlige grunner taler for det.

Tredje ledd fastsetter at ankemotparten skal fremlegge alle dokumenter av betydning for saken. Ankemotparten er institusjonen som har fattet vedtaket den ankende part krever at endres, og har gjerne mye relevant informasjon om saken. Ankemotparten vil derfor ha et hovedansvar for å opplyse saken og gi Trygderetten et godt grunnlag for sin avgjørelse. Innholdet i tilsvaret skal tilpasses sakens karakter og skal ikke være mer omfattende enn nødvendig. Et for omfattende svar kan gi grunnlag for pålegg om retting etter § 13 b andre ledd.

Fjerde ledd første punktum fastsetter at Trygderetten skal sende tilsvaret inkludert bilag til den ankende part, som gis en frist for å komme med merknader til tilsvaret. *Andre punktum* viderefører någjeldende andre punktum.

Det gjøres ingen endringer i *femte ledd* bortsett fra at leddet henviser til fjerde ledd i stedet for andre ledd ettersom bestemmelsen om at Trygderetten skal sende ankemotpartens svar til den ankende part skal stå i fjerde ledd.

Se nærmere omtale i punkt 3.3.3.

Til § 13 a

Bestemmelsen gis et nytt *fjerde og femte punktum* som fastsetter at domstolloven § 140, § 149 og § 151 gjelder tilsvarende for frister Trygderetten har fastsatt. Dette innebærer at fristene Trygderetten setter ikke løper i rettsferiene, at frister som faller på lørdager eller helligdager forlenges til den nærmeste påfølgende virkedagen og at Trygderetten på visse vilkår har adgang til å forkorte eller forlenge frister. Se nærmere omtale i punkt 3.3.3.

Til ny § 13 b

Bestemmelsen er ny og gir regler om Trygderettens veiledningsplikt. Trygderetten skal ha en

tilsvarende veiledningsplikt som de alminnelige domstolene. *Første ledd* tilsvarende tvisteloven § 11-5 første ledd første punktum, mens *andre ledd* tilsvarende tvisteloven § 16-5 første ledd. Se nærmere omtale i punkt 3.2.4

Til § 21

Fjerde ledd endres slik at Trygderettens begrunnelse kan sitere ankemotpartens svar i stedet for oversendelsesbrev. Endringen har sammenheng med endringene i § 13 som innebærer at ankemotparten skal inngi svar i stedet for å framstille saken i et oversendelsesbrev.

Til § 22

Første ledd første punktum endres slik at bestemmelsen fastsetter at Trygderetten som hovedregel skal avsi sin kjennelse innen seks måneder etter at Trygderetten mottok anken. Kjennelsen skal fremdeles avsies så raskt som mulig. *Andre punktum* fastsetter at Trygderetten kan avsi kjennelse senere enn seks måneder etter at retten mottok anken dersom særlige grunner gjør det nødvendig, mens *tredje punktum* fastsetter at årsaken i så fall skal oppgis i avgjørelsen. Særlige grunner kan blant annet være at partene har bedt om utsettelse, at saken krever videre utredning eller at saken må forelegges EFTA-domstolen. Se nærmere omtale i punkt 3.4.4.

Til § 28

Første ledd første punktum endres slik at begjæring om gjenopptak framsettes for Trygderetten i stedet for at begjæringen framsettes for ankemotparten. Se nærmere omtale i punkt 3.1.4. *Første ledd andre punktum* fastsetter at retten tar stilling til begjæringen etter at ankemotparten er gitt anledning til å uttale seg om begjæringen. Dette skal sikre kontradiksjon og at saken blir tilstrekkelig opplyst før Trygderetten tar stilling til om saken skal gjenopptas.

Til § 29

Første ledd endres slik at Trygderetten gis adgang til å tilkjenne nødvendige sakskostnader til den ankende part i tilfeller der ankesaken heves ved beslutning eller anken avvises som følge av at motparten har omgjort sitt vedtak. Trygderetten skal i de nevnte tilfellene gjøre en konkret vurdering i den enkelte sak om det er rimelig at den ankende part får dekket sakskostnadene sine.

Andre ledd fastsetter at Trygderetten i samme tilfeller også skal pålegge ankemotparten å erstatte nødvendige kostnader den ankende part har hatt i forbindelse med tidligere klagebehandling av saken og kostnader som er pådratt etter bestemmelsene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp (rettshjelploven). Bestemmelsen viderefører någjeldende første ledd andre punktum for så vidt gjelder tilfellene der Trygderettens kjennelse er til gunst for den ankende part. Se nærmere omtale i punkt 3.7.4.

Nåværende andre til fjerde ledd blir *tredje til nytt femte ledd*.

Fjerde ledd andre punktum viderefører tredje ledd andre punktum og endres slik at retten også skal ta avgjørelse om sakskostnader ved beslutninger som avslutter saken.

Fjerde ledd tredje punktum er en ny bestemmelse og fastsetter at salærutgiftene knyttet til den samlede klage- og ankesaksbehandlingen ikke erstattes med mer enn 15 000 kroner uten at den ankende part har inngitt kostnadsoppgave. Innenfor dette taket skal Trygderetten tilkjenne erstatning tilsvarende utgiftene som etter rettens skjønn har vært nødvendige. Se nærmere omtale i punkt 3.8.4.

Femte ledd femte punktum er en ny bestemmelse og kodifiserer gjeldende praksis som er at separate anker over Trygderettens sakskostnadsavgjørelser settes frem for Trygderetten. Trygderetten skal meddele anken for motparten og sette en frist for tilsvaret. Etter *sjetten punktum* skal fristen normalt være på fire uker. *Syvende punktum* fastsetter at Trygderetten, etter at retten har mottatt tilsvaret eller tilsvarsfristen har løpt ut, skal sende anken med et kort oversendelsesbrev og eventuelle ytterligere dokumenter omgående til lagmannsretten. Se nærmere omtale i punkt 3.6.4.

Til § 31

Første ledd første punktum endres slik at Trygderetten gis adgang til å gi melding til den ankende part om rettens kjennelse og beslutning som hever en sak uten realitetsavgjørelse ved vanlig brev med mottakskvittering. Videre tas det inn i første punktum at slik melding også kan gis ved

bruk av en elektronisk løsning som gir notoritet for at dokumenter er mottatt av rette vedkommende. Se nærmere omtale i punkt 3.9.4.

I *andre ledd første punktum* rettes en inkurie. I dag brukes begrepet «postoperatør», mens riktig terminologi er «tilbyder av posttjenester», se lov 4. september 2015 nr. 91 om posttjenester (postloven) § 4 nr. 7.

Til § 34

Bestemmelsen i *tredje ledd* er ny og gir regler om fritak fra taushetsplikt. Trygderetten kan uten hinder av taushetsplikten etter første ledd dele opplysninger med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse. Se nærmere omtale i punkt 3.10.3.

5.2 Til endringene i folketrygdloven

Til § 21-12

Bestemmelsen endres for å tydeliggjøre at folketrygdloven § 21-12 er en bestemmelse som gjelder klage i trygdesaker, og at de nærmere reglene om anke til Trygderetten er gitt i trygderettsloven.

Paragrafoverskriften endres slik at den ikke lenger nevner anke.

Andre ledd første punktum endres slik at det følger at departementet kan bestemme at visse vedtak kan «bringes inn for Trygderetten uten at vedtaket er påklaget etter første ledd». I någjeldende regelverk står det «bringes direkte inn for Trygderetten». Punktumet skrives om for at det skal være tydelig at bestemmelsen gjelder anke til Trygderetten uten at vedtaket er påklaget og ikke handler om at ankeerklæringer skal framsettes direkte for Trygderetten.

I *tredje ledd* fjernes henvisningene til anke. Dette er fordi endringen i trygderettsloven § 11 første ledd innebærer at anker ikke lenger skal settes fram for Arbeids- og velferdsetaten, men heller skal settes fram for Trygderetten.

Femte ledd endres slik at bestemmelsen ikke lenger regulerer ankefristen. Ankefristen er regulert i trygderettsloven § 9.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i trygderettsloven mv. (ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse innen seks måneder mv.).

Vi **HARALD**, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i trygderettsloven mv. (ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse innen seks måneder mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i trygderettsloven mv. (ankeerklæring til Trygderetten, avgjørelse innen seks måneder mv.)

I

I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten gjøres følgende endringer:

§ 8 nytt femte ledd skal lyde:

(5) Rettsmedlemmer og rettsfullmektiger må søke departementet om godkjenning for sidegjøremål i slike tilfeller som framgår av domstolloven § 121 c. Departementet fører register over sidegjøremål og siste stilling før utnevnelsen eller tilsetningen som rettsmedlem eller rettsfullmektig. Domstolloven § 121 e gjelder tilsvarende. Et rettsmedlem eller en rettsfullmektig skal melde fra om sidegjøremål snarest mulig, og senest innen en måned etter at rettsmedlemmet eller rettsfullmektigen påtok seg sidegjøremålet. Enhver har rett til å gjøre seg kjent med opplysningene i registeret. Departementet bestemmer hvordan opplysninger skal gjøres tilgjengelige for den som ber om det.

§ 9 andre og tredje ledd skal lyde:

(2) Har en part krevd å få oppgitt en begrunnelse for vedtaket etter forvaltningsloven § 24 andre ledd, avbrytes ankefristen. Tilsvarende avbrytes ankefristen for en part som har krevd å få oppgitt begrunnelse for vedtaket fra offentlig tjenestepensjonsordning. Ny ankefrist løper fra det tidspunkt meddelelse om begrunnelsen er kommet fram til vedkommende.

(3) Trygderetten kan i særlige tilfeller forlenge ankefristen.

§ 10 første ledd bokstav a skal lyde:

a. er avgitt til tilbyder av posttjenester i Norge som skal sørge for å få sendingen frem til mottaker, eller

§ 11 skal lyde:

§ 11 Ankeerklæringen og hvem som skal motta den
(1) Ankeerklæring skal framsettes for Trygderetten.

(2) Anken kan settes fram skriftlig eller muntlig. Ved muntlig anke skal Trygderetten sørge for å sette opp anken skriftlig.

(3) Erklæringen om anke må være underskrevet og nevne:

- at den er en anke til Trygderetten,
- navn, fødselsdag og fødselsår samt adresse til den ankende part,
- det vedtak som påankes,
- den ankende parts påstand, som angir den endring i vedtaket som kreves, og så vidt mulig de nærmere omstendigheter som anføres til støtte for anken,
- erklæringer og andre bevis som påberopes,
- bilag som følger anken.

(4) Trygderetten skal vurdere om vilkårene for å behandle saken er oppfylt. Hvis en skriftlig anke er ufullstendig eller uklar, skal den ankende part gjøres oppmerksom på eventuelle mangler ved anken eller andre forhold som kan ha betydning i saken, og gis en frist for å rette opp eller supplere anken.

§ 13 skal lyde:

§ 13 Pålegg om tilsva

(1) Trygderetten skal gi den institusjon som har fattet vedtaket, i loven her kalt ankemotparten, pålegg om å inngi tilsva. Trygderetten skal sette en frist for å inngi tilsvaret, som normalt bør være fire uker.

(2) Tilsvaret skal angi

- om det framsatte krav godtas eller bestrides,
- om det er innsigelser mot at retten behandler saken,
- ankemotpartens påstand, som angir det resultat som kreves,
- den faktiske og rettslige begrunnelse for ankemotpartens påstand,
- de bevis som ankemotparten ønsker å føre, og
- ankemotpartens syn på den videre behandling av saken, herunder behovet for muntlig bevisførsel.

(3) Sammen med tilsvaret skal ankemotparten fremlegge alle dokumenter av betydning for saken.

(4) Trygderetten skal sende tilsvaret med bilag til den ankende part, som gis en frist for å komme med merknader til tilsvaret. Den ankende part sender eventuelle merknader direkte til Trygderetten med kopi til ankemotparten.

(5) Bestemmelsene i § 31 første ledd første punktum og § 31 andre ledd gjelder tilsvarende for meldinger til den ankende part etter fjerde ledd.

§ 13 a nytt fjerde og femte punktum skal lyde:
Frister Trygderetten har fastsatt løper ikke i rettsferiene som framgår av domstolloven § 140 første ledd. Domstolloven § 149 og § 151 gjelder tilsvarende for frister Trygderetten har fastsatt.

Ny § 13 b skal lyde:
§ 13 b *Veiledningsplikt*

(1) Trygderetten skal gi partene slik veiledning om regler og rutiner for saksbehandlingen og andre formelle forhold som er nødvendig for at de kan ivareta sine interesser i saken.

(2) Har en prosesshandling mangler som kan avhjelpes, setter retten en frist for retting og gir nødvendig veiledning med opplysning om følgene av at retting ikke foretas.

§ 21 fjerde ledd annet punktum skal lyde:
Det kan i begrunnelsen siteres fra tidligere vedtak eller ankemotpartens tilsvarende.

§ 22 første ledd skal lyde:

(1) Kjennelse skal avsies snarest mulig og senest innen seks måneder etter at Trygderetten mottok anken. Når særlige grunner gjør det nødvendig, kan avgjørelsen skjje senere. Hvis fristen overskrides, skal årsaken oppgis i avgjørelsen.

§ 28 første ledd skal lyde:

(1) Den ankende part setter fram begjæring om gjenopptak for Trygderetten. Retten tar stilling til begjæringen etter at ankemotparten er gitt anledning til å uttale seg.

§ 29 skal lyde:

§ 29 *Sakskostnader*

(1) Hvis Trygderettens kjennelse er til gunst for den ankende part, skal retten pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte de nødvendige kostnader som saken har medført for den ankende part. Trygderetten kan også helt eller delvis tilkjenne nødvendige sakskostnader til den ankende part i tilfeller der ankesaken heves ved beslutning eller anken avvises som følge av at ankemotparten har omgjort sitt vedtak.

(2) I tilfeller hvor Trygderetten tilkjenner den ankende part sakskostnader etter første ledd, skal Trygderetten også pålegge ankemotparten helt eller delvis å erstatte nødvendige kostnader den

ankende part har hatt i forbindelse med tidligere klagebehandling av saken, og kostnader som er pådratt etter bestemmelsene i lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.

(3) Hvis den ankende part åpenbart uten grunn har framsatt eller opprettholdt anke, kan retten bestemme at vedkommende helt eller delvis skal bære de utgifter som anken har medført for ankemotparten og utgifter etter lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp. Sakskostnader som den ankende part pålegges, kan inndrives etter reglene for dommer.

(4) Sakskostnader tilkjennes bare når parten har krevd det. Retten tar avgjørelse om sakskostnader i den kjennelse eller beslutning som avslutter saken. Salærutgifter kan ikke erstattes med mer enn kr 15 000 uten at det er inngitt kostnadsoppgave.

(5) Rettens avgjørelser om sakskostnader kan ankes særskilt. Tvisteloven §§ 20-9 og 20-10 gjelder for slik anke. Ankeinstans er den lagmannsrett som er nevnt i § 26 første ledd i loven her. Ankefristen er én måned fra den dag vedkommende mottok underretning om avgjørelsen. Anken settes fram for Trygderetten som forkynner anken for motparten og setter frist for tilsvarende. Fristen bør normalt være fire uker. Etter at tilsvarende har innkommet eller tilsvarende fristen har løpt ut, sendes anken med et kort oversendelsesbrev og eventuelle ytterligere dokumenter omgående til lagmannsretten.

§ 31 første og andre ledd skal lyde:

(1) Trygderettens melding til den ankende part om rettens kjennelse, samt beslutning som hever en sak som bortfaller uten realitetsavgjørelse, kan enten gis ved bruk av en elektronisk løsning som gir notoritet for at dokumentet er mottatt av rette vedkommende, ved vanlig brev med motakskvitte eller ved rekommandert sending. Andre meldinger gis på den måten retten finner hensiktsmessig.

(2) Meldingen anses for mottatt to uker etter innlevering til tilbyder av posttjenester, hvis ikke vedkommende har fått brevet tidligere. Ved bruk av elektronisk kommunikasjon anses melding kommet fram ved avsendelse til riktig elektronisk postadresse.

§ 34 nytt tredje ledd skal lyde:

(3) Taushetsplikten er ikke til hinder for at Trygderetten deler opplysninger med andre så langt det er nødvendig for å unngå fare for liv eller helse.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 21-12 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 21-12 *Klage i trygdesaker*

§ 21-12 annet og tredje ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal kunne *bringes inn* for Trygderetten *uten at vedtaket er påklaget etter første ledd*. Overprøving av en sak skal i sin helhet skje i Trygderetten dersom hensynet til sammenhengen i saken tilsier det.

Klage settes fram skriftlig eller muntlig for den enheten som Arbeids- og velferdsdirektoratet

bestemmer. *Klage over* vedtak etter kapittel 5 settes fram for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket, med mindre Helsedirektoratet bestemmer noe annet.

§ 21-12 femte ledd skal lyde:

Fristen for *klage er* seks uker, også i saker som nevnt i fjerde ledd.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. De ulike bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

Departementet kan gi nærmere overgangsregler.